

ببر ها نماد زیبایی و افسونگری

ببر یکی از گونه‌های برجسته طبیعت است. سرشار از زیبایی و افسونگری. تنها رقیب او در قدرت و زیرکی انسان است. ببر بزرگترین عضو خانواده گربه‌سانان است. بعضی از ببرها بیش از چهار متر طول و حدود ۳۱۸ کیلوگرم وزن دارند. ببرها در راسته گوشتخواران و خانواده گربه‌سانان به شمار می‌روند و دارای گونه‌های مختلفی به شرح زیر می‌باشند.

۱- ببر بنگال

۲- ببر سیبری

۳- ببر مازندران (خزر)

۴- ببر چین

۵- ببر هندوچین

۶- ببر جاوه

۷- ببر سوماترا

۸- ببر بالی

پراکندگی آنها بیشتر در آسیا و زیستگاه آنان نیزارها، بوته‌زارها و جنگل‌ها می‌باشد. غذا ببرها پستانداران متوسط تا بزرگ نظیر مارال، گراز، شوکا، خرگوش، پرندگان و خزندگان است و در مواقع گرسنگی از گاو و گاومیش اهلی نیز تغذیه می‌کنند. جفت‌گیری احتمالاً در زمستان صورت می‌گیرد. ۲ تا ۳ و گاهی تا ۶ بچه می‌زاید. طول عمر: تا حدود ۳۰ سال و در آستانه انقراض هستند

روند تکامل ببرها

ببرها و دیگر گوشتخواران از جانوری به نام میاسید مشتق شده‌اند که در زمان دایناسورها یعنی حدود ۶۰ میلیون سال پیش می‌زیسته است. این پستاندار کوچک با بدن کشیده و دست و پای بلند و قابل انعطاف خود، در طی میلیون‌ها سال به صورت صدها زیرگونه متفاوت تکامل یافته است. مانند سگ‌سانان، گربه‌سانان، خرس‌ها، و راسوها. امروزه تقریباً ۳۸ گونه گربه بر روی زمین زندگی می‌کند.

طبقه‌بندی ببرها

از آنجائی که ببر جانوری منزوی و گوشه‌گیر است، لذا یکی از جانورانی است که مطالعات خیلی کمی روی آن صورت گرفته است.

زیرگونه‌های ببر عبارت است از:

۱. ببر سیبری، ببر منچوری یا آمور (Siberian Tiger) وضعیت فعلی: در معرض خطر

ببر سیبری بزرگترین گربه‌سان جهان است. وزن نر بالغ آن می‌تواند به بیش از ۳۵۰ کیلوگرم برسد. (سنگین‌ترین رکورد متعلق به یک ببر سیبری با ۴۲۹ کیلوگرم، وزن است). وزن ماده‌ها بسیار کمتر است که البته با وزن ۲۳۰ کیلوگرم باز هم سنگین به شمار می‌روند.

طول بدن یک ببر سیبری (بدون در نظر گرفتن دم) می‌تواند به بیش از ۳ متر هم برسد. اگرچه این تعجب برانگیز است ولی موارد بسیاری با حدود ۴ متر طول نیز شناسایی شده‌اند. این بدین معنی است که ببر سیبری از تمام ببرهای موجود بزرگتر است. پشم ببر سیبری از پشم دیگر ببرها قابل تمییز است. بلندی موهای آن در بعضی نقاط بدن به ۲۵ سانتی‌متر می‌رسد. جمعیت آنها در طبیعت هم اکنون به ۲۰۰ تا ۳۰۰ قلاده می‌رسد.

در اسارت هم خوب حفظ شده و اکنون به حدود ۱۰۰۰ قلاده رسیده‌اند. ببر سیبری جانوری قلمروگر است. و منطقه بزرگی را به عنوان قلمروه تعیین کرده و علامتگذاری می‌کند. قلمرو ببر سیبری از قلمرویی که زیرگونه‌های دیگر ببر در اختیار دارند بزرگتر است. از آن گذشته باید به یاد آورد که اندازه گول‌آسای ببر سیبری نیاز به غذای بیشتری دارد. یک نره ببر سیبری می‌تواند قلمرویی به وسعت ۳۶۰ مایل مربع را در اختیار بگیرد. البته قلمروهای بزرگتری نیز مشاهده شده است

و گاهی اوقات این قلمرو به ۱۰۸۰ مایل مربع نیز بالغ
شده است. ببر چین قلمرو بزرگی را با استفاده از
ادراک، مدفوع و غدد عرقی خود که دارای بوی بسیار
تند است، علامتگذاری می‌کند. ببرهای ماده نسبت به
ببرهای نر دارای قلمرو کوچکتری هستند و قلمروی
آنها می‌تواند با هم همپوشانی نیز داشته باشد که این
قاعده احتمالاً برای ببرهای ماده نیز صدق می‌کند.

۲. ببر مازندران، ببر خزر یا ببر هیرکانی (Tiger Gaspian) وضعیت فعلی: منقرض شده

ببر خزر پس از ببر سیبری و بنگال، بزرگترین زیرگونه ببر بوده است. اندازه دهان تا دم آن به ۲ تا ۳ متر می‌رسیده (این اندازه تا ۴ متر نیز گزارش شده) که به این اندازه باید یک متر اندازه دم را نیز اضافه کرد. قد آنها از شانه به هنگام ایستادن به یک متر می‌رسیده است.

وزن نرهای بالغ حدود ۲۵۰ کیلوگرم بوده که این مقدار در ببرهای ماده کمتر بوده و به ۲۰۰ کیلوگرم می‌رسیده است. ببر مازندران دارای پاهای بلند با ساختاری باریک بوده است. زمانی این ببرها در منطقه وسیعی از آسیا پراکنده بودند. در زمان‌های اخیر محدوده آن مناطقی از شمال غربی چین، جنوب روسیه، شمال ایران، افغانستان و شرق ترکیه را در برمی‌گرفت و از ترکیه تا مغولستان وجود داشت ولی امروزه امید اندکی برای سکونت آن در زیستگاه‌های قبلی وجود دارد و می‌توان گفت که ببرهای خزر منقرض شده‌اند.

۳. ببر چین (Chinese Tiger) وضعیت فعلی: در معرض خطر

مطالعات بر روی اسکلت‌های ببر نشان می‌دهد که ببر چین نسبت به ببرهای امروزی از قدمت بیشتری برخوردار است. اجداد ببرها در سیبری تکامل یافتند که این شاید توضیح این مورد باشد که حتی در جنگل‌های گرمسیر امروزی نیز ببرها، برخی عادات مربوط به دوران سرما و تطبیق با شرایط سخت را حفظ کرده‌اند و ترجیح می‌دهند که در طی روز، به جای حرکت کردن در آب‌های خنک به آبتنی بپردازند. در حدود ۱۰۰۰۰ سال قبل یخچال‌های یک عصر یخبندان جدید، نیاکان ببرها را مجبور به مهاجرت به سمت جنوب به سوی مرزهای ببرهای امروزی نمود. تاریخ بازگشت ببرهای چین به سوی مرزهای قبلی خود، حداکثر به ده هزار سال قبل می‌رسد و می‌تواند به انسان‌های امروزی در مورد اینکه ببرهای گذشته چه شکلی داشته‌اند، بهترین ایده را بدهد.

خز ببر چینی، بلندتر از همه ببرها به جز ببر سیبری است. نوارهای مشکی بدن ببرهای چینی پهن تر بوده و نسبت به دیگر ببرهای فضای بیشتری را اشغال می کند. ولی تعداد آنها کمتر از سایر ببرهاست. رنگ زیرین آن به نسبت دیگر ببرها کم رنگ تر است ولی ناحیه سفید رنگ آن در زیر بدن فضای کمتری را در بر می گیرد.

۴. ببر هندوچین یا کوربت (Indochinese Tiger) وضعیت فعلی: در معرض خطر

ببر هندوچین در سال ۱۹۶۸ به عنوان یک زیرگونه مستقل مورد شناسایی قرار گرفت و قبل از آن تاریخ، اطلاعات اندکی از آن در دست است و این به خاطر وقوع جنگ های مختلف از ۱۹۶۸ است که محققان را در راه رسیدن به زیستگاه های آن با دشواری هایی مواجه کرده بود.

پوست ببر هندوچین در میان دیگر ببرها بی همتاست که این به خاطر وجود خال های موجود در آن است. ببر هندوچین نوارهایی مشکی دارد که از پشت بدن جهت رو به پائین دارد و این نوارها در اطراف به خال هایی منتهی می شوند. زردی پس زمینه پوست ببر هندوچین نسبت به دیگر ببرها تیره تر است و در پایینی کناره ها نسبت به دیگر قسمت ها از رنگ روشن تری برخوردار است.

۵. ببر جاوه (Javan Tiger) وضعیت فعلی: منقرض شده

ببر جاوه دومین ببر کوچک دنیا است. (از آن کوچکتر ببر منقرض شده بالی است.) حدود ۱۸۰ سانتیمتر طول داشته که اندازه دم آن به ۶۰ تا ۸۰ سانتیمتر می رسیده است. وزن نرها ۲۰۰ و ماده ها ۱۲۵ تا ۱۵۰ وزن داشته اند. ببر جاوه بلندترین موهای سینه را در بین ببرها دارا بوده و از دیگر ویژگی های آن یال کوتاهی بر پشت گردن و پوست زیرین دارچینی تیره و مشخصه واضح آن، دسته نوارهای مشکی پررنگی است که در سراسر بدن آن وجود داشته و در قسمت انتهایی بدن بیشتر می شود.

۶. ببر سوماترا Sumatran Tiger وضعیت فعلی: در معرض خطر انقراض

این ببر، بومی جزیره سوماترا اندونزی و یکی از ببرهای کوچک می باشد. نرهای بالغ از ماده بزرگترند و یک ببر نر بالغ بین ۱۷۰ تا ۲۲۰ سانتیمتر طول دارد و این به جز دم یک متری آن است. وزن نرها بین ۲۲۵ تا ۲۷۵ کیلوگرم است. یک ماده بالغ از سر تا دم ۱۷۰ سانتیمتر است و دم آن نیز حدود ۷۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر می باشد. وزن ماده ها به ۱۵۰ تا ۱۷۵ کیلوگرم می رسد. ببر سوماترا موهای سینه بلندی دارد. سر آن ساختمان چهارگوشی دارد که در نیمرخ، شیب بینی را به پیشانی می رساند. نوارهای مشکی آن که گروهی به هم نزدیکند، بلند هستند.

خز آن کوتاه و صاف است ولی براق نیست. ببر سوماترا به تازگی مورد توجه و مشاهدات علمی قرار گرفته و بسیاری از جهات رفتار آن آشکار نیست.

۷. ببر بنگال Bengal Tiger وضعیت فعلی: در معرض خطر

ببر بنگال بزرگترین ببر بعد از ببر سیبری است. اندازه بالغین به ۲۶۵ سانتیمتر می‌رسد و وزنی بالغ بر ۲۷۵ کیلوگرم برای نرها و ۱۵۰ کیلوگرم برای ماده‌ها در حدود ۱۱۰ سانتیمتر است. یافته‌های علمی ببر بنگال را بعد از ببر سیبری بزرگترین ببر می‌داند و آنرا در بین دیگر ببرها دومین ببر بزرگ معرفی می‌کند.

در اینجا باید متذکر شده که ببرها اصولاً از نزدیکی به انسان پرهیز می‌کنند و ترجیح می‌دهند که در فواصل دور از انسان باقی بمانند. مسئله شکار انسان توسط ببرها ممکن است از آنجا ناشی شود که انسان‌ها ببرها را در درون زیستگاه‌هایشان تحت فشار قرار داده‌اند و ببرها محلی را برای فعالیت نیافته‌اند ببر بنگال نیز عاشق آب است و انتخاب عمده‌ای از قلمروها به جریانات آبی موجود در زیستگاه‌های آنها بر می‌گردد

آنها شناگران قابل‌هستند و در روزهای گرم، عمده وقت خود را به آبتنی می‌پردازند. در زمان جفت‌یابی ممکن است

قبل از تولیدمثل، ببرهای نر و ماده برای ماه‌ها در کنار هم بمانند. در زمان تولد تا ۶ توله متولد می‌شود که سن بلوغ آنها ۴ سال است و توله‌ها تا ۳-۲ سالگی در قلمروی مادر می‌مانند.

۸. ببر بالی Tiger Bali وضعیت فعلی: منقرض شده

این ببر کوچکترین ببر بین ۸ زیرگونه ببر شناخته شده بود. اگر قیاسی انجام دهیم می‌بینیم که این ببر به اندازه یک پلنگ بوده و یا جثه‌ای در

حدود نصف ببر سیبری داشته است. حتی وزن بزرگترین ببر نر شناخته شده بالی از ۱۰۰ کیلوگرم تجاوز نمی‌کرده است. امروزه در میان ببرهای موجود، ببر سوماترا کوچکترین ببر جهان به شمار می‌رود. ببر بالی دارای خز ضخیمی به رنگ نارنجی تیره و نوارهای تیره‌تر و کمتری به نسبت ببرهای دیگر بوده است. نوارهای پهن‌تر با تمایل به بیرون بوده‌اند که بین آنها خال‌های کوچک و سیاهی به چشم می‌خورده است. قسمت‌های روشن کاملاً سفید و نوارهای میله شکل باریکو غیر معمولی در سر داشته‌اند. مجموعه ببر بالی به خاطر وضعیت متفاوت دندانها از دیگر انواع ببر قابل تشخیص است.